

11 de Setembre

229

GENERALITAT
DE
CATALUNYA

Nº 11.

Butlletí especial
per als catalans absents
de la pàtria

16-9-37

2 fabregas

CATALANS:

CATALUNYA!

L'ONZE DE SETEMBRE D'ENGUANY.

Rafael de Casanova ha vist desfilars davant del seu monument enguany, tot Catalunya. La desfilada fou imponent. L'entusiasme indescriptible. "Els Segadors" foren aplaudidíssims i calgué repetir-los moltes vegades. Les banderes posades al peu del Monument es comptaren per centenars. Els joves nacionalistes que tenien cura de l'ordre, tingueren que fer "casser" moltes vegades per tal de facilitar el pas als manifestants, ja que el públic al voltant de la plaça era tan nombros i atapeït que, obs- truia el pas endut pel seu afany de veure la desfilada d'aprop.

A les onze, arribà davant el Monument i saludà al martir de les nostres llibertats, la bandera estelada de l'Agrupació Catalans d'Amèrica que saludà per tres cops l'estàtua de l'heroi en nom i representació de tots els catalans absents de la Patria. El públic en anunciar la radio la presència d'aquesta bandera, li tributà una llarga ovació.

La desfilada durà de les 11 fins a les 4 de la tarda i l'entusiasme no decaigué ni un moment.

A dos quarts d'una, arribaren al peu del monument, la bandera de la Ciutat, l'alcalde i els regidors, essent ovacionats per la multitud; seguidament arribà el President de Catalunya acompanyat de diversos consellers. El públic ovacionà unanimitat el President Lluís Companys el qual passà a ocupar la tribuna presidencial voltat de l'alcalde, consellers i regidors.

Vet-aquí els discursos de l'Alcalde Hilari Salvadó i del President Companys:

Parla l'Alcalde.

"Catalans;

En aquesta data històrica que avui commemorem, acuden a la meua memòria una infinitat de records. En rememorar-los puc constatar la transmutació que s'ha operat en la vida i en el sentir de Catalunya. No són pas gaire llunyanes, per cert, aquelles jornades en que portar un ram al Conseller en Cap, o, simplement saludar la seva imatge fosa en bronze, era considerat un delict. Avui esbandida de la nostra terra la mala llavor de l'espanyolisme centralista i patrioter, ens és permès als catalans de cor als qui no essent de la nostra raça comprenen i senten les nostres inquietuds, retre lliurament, sense coaccions de la força bruta, un sentit homenatge a aquells homes que l'any 1714 caigueren abatuts pels canons de Felip V. Aquest rei representava la introducció al solar ibèric de la morbositat de la monarquia borbònica amb totes les seves terribles conseqüències per a la nostra terra.

Em plau avui de constatar amb satisfacció la presència al peu d'aquest monument, símbol etern per als catalans, que tots els sectors de la vida de Catalunya. No n'hi manca ni un. I és que aquells catalans els del 1714, defensaven els seus furs, la seva continuïtat com a poble lliure, i no s'ajupien a les exigències criminals i depòtiques d'un monarca de raça malèida. Aquells catalans, sols, abandonats del món, morien al peu de les muralles barcelonines. Ells ens llegaven, amb llur gesta heroica, l'orgull de pertanyer a la generació que reivindicà el seu sacrifici, per tal que amb el seu exemple, el renovèssim i l'engrandíssim. Per això no pot mancar en aquest acte cap defensor de la llibertat. Per això no n'hi ha mancat cap, com a primer ciutadà de Barcelona, em plau i me'n felicito.

Avui, catalans, lluitem també com ho feren els nostres avantpassats. Avui, com fa poc mes de dos segles, lluitem contra els mateixos seculars enemics. Però ara no ens defensem com aleshores, que erem impotents, per fer altra cosa. Així com fa poc més d'un any, en quaranta-vuit hores, els traidors eren foragitats de les terres catalanes i empesos endins de les aragoneses, on no els hem deixat moure ni un pas, avui els empenyem Aragó enllà i els catalans com legions d'herois, lluiten i vencen, i encara

s'escampen per terres de Castella i d'Andalusia, posseïts d'un ampli esperit de solidaritat envers els germans de les altres terres ibèriques, en lluita pregona contra aquelles mateixes essències que dominaren la Catalunya Nacional del segle XVIII.

Catalunya és noble; Catalunya estima la llibertat. Catalunya ha estat sempre generosa i no ha vacil·lat a posar-se al costat d'una tan elevada causa. Un poble que té màrtirs, que té herois, sap sempre quin es el seu deure. I l'acompleix com l'ha acomplert fins ara.

Ciudadans tots, barcelonins: davant el Conseller en Cap Rafael de Casanova, embolcallat amb els plecs simbòlics de la bandera de la ciutat, amb el pensament fit en el record d'aquell 11 de setembre del 1714 i els seus herois, als quals s'uneixen els herois i els màrtirs de l'actual guerra, refermem la nostra voluntat de subsistir com a poble lliure. Lluitarem i vencerem. Res no podrà res contra la nostra ànima de catalans. Tenim raó i defensem la justícia de la nostra causa. Catalans! Més fort que mai, amb més ànima si cal, l'oida atenta, l'arma al braç, endevinant les hores esplendoroses de la victòria, cridem a l'unison: Visca Catalunya lliure!"

Parla el President de Catalunya.

"Catalans:

En la jornada commemorativa de la data de l'Onze de Setembre, es congrega el nostre poble per tal de retre homenatge als màrtirs de les llibertats catalanes davant de l'estatua de l'heroic Conseller en Cap Rafael de Casanova

Els que en altres èpoques prohibien o perseguïen els actes patriòtics de l'Onze de Setembre son els mateixos que han desencadenat la guerra. Els que perseguïen els patriotes catalans, son els mateixos que han portat a Espanya els exercits de fora. Els que perseguïen l'ús del nostre idioma, obeeïen avui les veus de comandament estrangers. Tot es lògic en definitiva perquè el qui odia la llibertat dels homes no pot sentir respecte pels drets dels pobles i els que no acoten el cap davant de la voluntat dels pobles, no poden sentir respecte pel dret ni la voluntat dels homes. Com a única font legítima de poder i de sobeïania, La força contra el dret. Els valors espirituals i lliures contra l'afany de dominació i l'imperi de les armes.

Catalunya perdia les seves llibertats en la diada que commemorem, però conserva intactes a través del temps les seves característiques nacionals. La monarquia forastera no va poder mai, ni per afalacs ni per la persecució, ni per una política captivadora, esborrar o sotmetre la nostra personalitat col·lectiva. La República reconegué l'Estatut de Catalunya, i avui, aplegats al seu entorn, tots els pobles de la Península lluiten en un exercit per a defensar la independència espiritual i territorial d'Espanya.

En aquesta epopeïa magnífica, l'esforç, el sacrifici i l'eficàcia de Catalunya només podran ésser coneguts en tota la seva magnitud, quan arribi l'hora de la victòria, que és segura a despit de totes les vicissituds que la guerra comporta. Avui la discreció i el silenci es el títol que millor ambicionem de cara a la finalitat única de guanyar la guerra.

Però l'esforç mai no és prou i sempre ha d'anar endavant. Es tuc content de veure aci reunides totes les organitzacions i els partits antifeixistes, puix que la seva presència palesa la força bàsica aplegada en les entranyes de la nostra terra, d'un sentiment patriòtic del qual ningú pot viure allunyat si vol viure a Catalunya. Aquesta unió de totes ara més necessària i no es pot debilitar ni pertorbar per mesquins interessos de grup o ambicions de secta, tendència, partit o organització, perquè estan en joc els interessos superiors que formen l'immens volum de la batalla que sostenim que tindrà una influència poderosa en l'esdevenidor de tot el món i en el curs del progrés universal.

Catalunya té l'ambició de fer l'esforç decisiu de la victòria; en té l'ambició i el deure, per les seves reserves, possibilitats i ca-

racterístiques i per tal d'aconseguir, aquesta aspiració gloriosa multiplificarà el seu estimul i augmentarà, l'ambient sentimental i heroic, on es crea la victòria, per actes com el d'avui, d'exaltació del nostre patriotisme, orgull de la nostra història, honor de la nostra bandera barrada i crit de la nostra condició de catalans. (Molt be! Molt be! Grandiosa ovació)

La guerra es guanya al front i a la reraguarda. Al front amb les armes a la mà, els uns davant els altres. A la reraguarda descobrint i reduint els feixistes encoberts i covards que fan obra de derrotisme. Tota consciència honrada, estigüés abans en el partit que fos, haurà de reconèixer el crim monstruos que significa haver-se sublevat contra una República que era fins massa innocent en l'excés de la confiança i de generositat vers l'adversari, que l'ha conduït a aquesta situació de guerra i d'invasió estrangera.

Però els autèntics reaccionaris espanyols són sempre els mateixos. Els de la reraguarda d'antics oficials de les castes privilegiades i dels partits monarquitzants, latifundistes, de primer esverats restaren silenciosos i estàtics. Alguns s'apressaren a obtenir l'ingrés en els rengles dels victoriosos i extremaren els seus crits i els gestos revolucionaris.

Els vells cacics canviaven de postura i la massa dels desconeguts s'infiltrava en les organitzacions o forces polítiques que havien combatut el dia abans. Volem la pau a la reraguarda i un estat de convivència i fins de tolerància i de comprensió, oblit o perdó; però s'ha de depurar de derrotistes. Aquesta mena de gent aixecant la veu, opera amb habilitat sobre les angoixes i els sacrificis i els dolors de la massa popular, senzilla i sensible. Podria sembrar el descontentament i la desconfiança. Adopta a vegades la postura del desengany i altres la de la indignació i procura descoratjar els nostres rengles. Llança rumors de tota mena.

Doncs be; compte, molt de compte, que vagin en compte els braus i valerosos cridaners d'hores d'ara a la reraguarda sense partit, i els altres feixistes que pensin que no hem oblidat la seva fesomia. Que vagin en compte els derrotistes i que no es facin il·lusions els imbecils que no poden percebre la profunditat de l'hora històrica que obrí el 18 de juliol. No tornaran més ni vosaltres ni les vostres castes. Som aquí per a defensar l'esperit profund i històric de la guerra i de la revolució que la guerra comporta i sosté. Compte, molt de compte, que el poble no doni la sang al front de guerra per tolerar res que s'assembli a l'ombra del passat.

Catalans: 11 de setembre del 1937; l'any proper l'hem de commemorar així també tots units, orgullosos. L'hem de commemorar amb una nova exaltació de catalans i dels nostres germans de tot Iberia.

Amunt, catalans! Que cadascú hi posi totes les seves millors reserves de sacrifici i de coratge. Amunt el nostre poble en la seva ascensió en la defensa dels interessos del treball i dels postulats superiors de la justícia!

Amunt la República! Visca Catalunya!"

En acabar el seu parlament, el President és ovacionat de una manera entusiasta i aplaudit diverses vegades durant el seu discurs; l'ovació que el públic li tributa, fou indescriptible i dura llarga estona.

Les sindicals U.G.T., C.N.T., F.A.I. i el P.S.U., mobilitzaren els seus adherits i la desfilada de llurs banderes i pancartes fou interminable. Estat Català, E.R. de C. i Acció Catalana Republicana i U. de R., desfilaren també amb llurs banderes. La desfilada d'E.R. de C. durà llarga estona. Hi contribuïren delegacions de tot Catalunya. La força pública desfilà també, reten homenatge a Rafael de Casanova. Les entitats catalanistes, Unió Catalanista, Palestra, i centenars d'entitats patriòtiques acudiren les primeres al peu del monument i fins a quarts de dotze, al peu del monument no s'hi veleren més que banderes catalanes i estelades. Després començaren a entrar-hi banderes roges i roig-negres. Els bascos des

filaren davant del monument als crits de Visca Catalunya i Gora Euzkadi askatuta.

El President de la Generalitat, Lluís Companys rebé el següent telegrama del Cap i del Comissari polític de l'Exèrcit del Front d'Aragó:

"En nom d'aquest exèrcit i, en el nostre propi, palesem la nostra adhesió a la gloriosa data de l'11 de setembre. Estar amb Catalunya és estar amb Espanya. Visca les llibertats de tots els pobles oprimits!"

— (Q) —

actuació dels catalans absents de la pàtria

Els catalans residents a Xile, agrupats al voltant del Centre Català de Santiago, del Centre Català de Valparaiso, d'Hora Catalana (radio), de Germanor i Noticiari Català i de les delegacions del Comitè Llibertat de Concepcion i Iquique, fomenten una intensa campanya pro ajut a Catalunya i al govern lleial.

Al Centre Català de Valparaiso, s'han celebrat festes setmanals per recollir cabals, les quals s'han vist concorregudíssimes. El comerç català, molt important a Santiago, ha cooperat amb els seus donatius en objectes a l'exit de la Tombola en aquestes vetllades.

L'Orfeó del Centre, dona dos concerts de música coral catalana i americana en dos dels millors teatres de la capital xilena.

Hora Catalana, ha radiat audicions extraordinàries i ha recaptat també molts donatius.

Noticiari Català, ultra obrir una recapta, difon quinzenalment per tot Xile, el Butlletí especial per als catalans absents de la Patria per tota la República.

Germanor, en un bell extraordinari, posa de relleu la solidaritat de tots els catalans residents en terres andines, amb els seus germans de la Metropoli i afirma que tots estan a les ordres del Govern de la Generalitat i disposats a ajudar com calgui als seus germans de Catalunya i l'alliberament dels pobles peninsulars de la dominació del jou feixista internacional.

El Centre Català de Valparaiso, suara engrandit, ha organitzat vetllades i recaptas que han assolit un èxit remarcable i els catalans de Concepcion i Iquique, en estret contacte amb els germans llurs de tot Xile, duen a terme una forta campanya de propaganda.

Aquesta intensa actuació catalana en les regions andines, merescué que el consol de la República espanyola a Santiago, afirmés, en un banquet organitzat per tal de canalitzar l'ajut als pobles de Ibèria, que els catalans eren els més actius i els més eficients en aquesta croada d'ajut i solidaritat.

--

Els catalans residents a Venezuela, a l'avanguardia dels residents d'altres pobles ibèrics, s'han posat en relació amb llurs germans de Colòmbia, per tal d'intensificar la propaganda i ajut als combats per la llibertat d'Ibèria. En una lletra arribada a aquesta Comissaria, reclamen notícies i mitjans de propaganda per intensificar llur actuació

noticiari

Divendres, dia 10.-Al Front de l'Est (Aragó), l'artilleria facciosa emplaçada al vèrtex Sillero canoneja la carretera de Puebla de Albornon i l'estació d'Azuara. La infanteria prossegueix l'ocupació dels cims mes importants del sector de Puebla de Albornon. A l'Alt Arago les bateries faccioses d'Esquerdas concentraren el seu foc sobre el camí de la Torrassa. Les nostres tropes del sector del Sud del front de l'Est, han ocupat Pancrudo i algunes patrulles han reconegut les posicions enemigues de Vivel del Rio. En el front de Llevant (Terol) lleugers tiroteigs a tots els fronts d'aquest exercit sense conseqüències per a nosaltres. La nostra artilleria baté algunes concentracions enemigues al sector de Bezas.

*--Dissabte, 11.- Al sector de Puebla de Albornon, les nostres tropes han ocupat les posicions enemigues, cotes 674 i 687 i la cota 702 del cim de Carnicero, les quals es fortifiquen. La lluita ha estat dura, per haver-se aconseguit aquests objectius després de repetits assalts. S'han presentat a les nostres files, dotze soldats, sis d'ells amb armament.

*--Diumenge 12. Al front de l'Est, aquesta tarda les nostres forces han ocupat al N.O. de Puebla de Albornon, les cotes 704, 662 i 697. Han fet quaranta-set presoners amb armament, municions i bombes de mà. Al mateix sector de Puebla de Albornon i a l'Est de l'esmentat poble, han conquistat la Casilla de la Princesa, el Horno de la Cal, i les cotes 716, 711, 712, al nord d'aquell poble, i les que dominen la sortida sud del ferrocarril d'Utrillas. Les nostres forces continuen el seu avenç en direcció nord-sud. La bateria emplaçada a Santa Quiteria, Osca, ha disparat damunt les nostres posicions de Tardienta. Ha estat contrabatuda i s'ha aconseguit destruir un parapet de l'enemic. S'han presentat als nostres rengles, procedents del camp facciós, 6 soldats. Al front de Llevant, lleuger tiroteig de fusell i metralladora al sector de l'oest de Terol, on ha estat rectificada a vanguardia la nostra línia.

*--Dilluns 13.- Al front de l'Est, a l'Alto Aragon, canoneig enemics a les posicions del Nueno. Al sector de Fuendetodos, tres aparells enemics, bombardejaren la carretera de Jaulin. S'han presentat a les nostres files un comandant metge i un soldat. Front de Llevant.- Durant la jornada dahir, efectuaren les nostres tropes un atac al sector de Bueña, al mateix temps que es feia una demostració per Santa Eulàlia i es sostenia un lleuger tiroteig a Rubielos de Cerida. Prèvia intensa preparació artillera, s'inicià l'atac a Los Cabezos, i les nostres forces arribaren fins als parapets enemics. Avui, en un encontre amb l'enemic prop de Bueña, s'han ocupat dues metralladores. Els bombardeigs efectuats a l'Est, es dirigiren contra la línia del ferrocarril de Terol a Calatayud, i sobre Contralvo, Terol i el port de Santa Eulàlia.

*--Dimarts 14.- A l'Est, l'artilleria enemiga emplaçada a Santa Quiteria i Almedevar, dispara contra alguna de les nostres posicions i sobre Tardienta. Els rebels segueixen presionant a les posicions ultimament conquistades per les nostres tropes al sector de Puebla de Albornon. L'aviació facciosa bombardeja els camps dels voltants d'aquest poble. Tiroteigs d'infanteria i foc d'artilleria sobre les posicions contràries de l'Ermita Magallon i Leciflena. S'han evadit del camp facciós i s'han passat a les nostres línies, un tinent, comandant de Companyia, un alferes i dotze soldats. Al sector Llevant, l'enemic aconsegui recuperar la posició de Los Cabezos, de Bueña, després d'ostilitzar-la amb foc de morter. Avui l'activitat s'ha limitat a tiroteigs en alguns sectors.

*--Dimecres 15.- Llevant-Foc de fusell i metralladora a Bueña, Aguanton, Sierra Palomera i Hoya Quemada. L'aviació enemiga ha bombardejat intensament les posicions pròpies des de Patagallina, a la Masia Baja del sector de Barracas, Est.- Al sector Zuera-Leciflena l'enemic ha canonejat des de les seves posicions de El Pinar, San Mateo de Gallego i Perdiguera les nostres posicions. A altres sectors tiroteigs habituals. L'aviació facciosa ha bombardejat Albalatillo (Osca), l'estació d'Azuara i Puebla de

Albortón. Ha estat abatut un avió facciós que portava cinc tripulants a bord, dels quals quatre han quedat carbonitzats. S'han presentat als nos tres rengles dos soldats amb armament i municions. L'aviació lleial ha bombardejat les posicions enemigues al sector de Puebla de Albortón. En intentar alguns aparells facciosos atacar l'aeròdrom de Sariñena, a primeres hores d'ahir a la nit, foren abatuts dos d'ells. Tots dos varen caure en territori nostre. Es tracta de dos trimotors molt moderns. Tots els tripulants sucumbiren.

Al peu del monument a Rafael de Casanova es recaptaren l'11 de setembre, 63.724 pessetes que han estat lliurades al President de Catalunya.*--La policia en un registre fet en la cotxera de la Companyia d'Autobusos, sindicat C.N.T., hi trobà algunes armes llargues, municions, dos automobils i 415.000 pessetes en billets. La cotxera esta situada al barri del Poble Nou, carrers Luchana i Pere IV.*--Els facciosos especulen, sobre suposades divergencies entre els governs de Valencia i de la Generalitat. En fan un persistent campanya de derrotisme i la vesteixen amb tota mena d'invencions i inexactituds. La veritat es que, naturalment davant dels greus problemes que creen a la reraguarda catalana, l'ajut al front i la distribució de queviures entre els refugiats o els habitants de Catalunya, amb l'escassetat de productes agricòles per la guerra i la vituallament del front d'Aragó fet fins ara pel govern de la Generalitat, i els problemes de justícia, economia i cultura que creen la guerra i la revolució, existeixen freqüents contactes i canvis d'impressions entre consellers dels dos governs i que es nomemen ponencies i s'estudien fórmules i mitjans de coordinar i satisfer les necessitats dels organismes i pobles dels dos governs. En totes les reunions, ha regnat sempre el esperit de comprensió i mútua ajuda i és això el que exaspera als inventors de fantàstiques divergencies amb les quals volen distreure l'atenció del món i la nostra, de la gran descomposició de la reraguarda llur.*--La primera reunió setmanal del Consell de la Generalitat, es celebra dilluns a dos quarts de vuit del vespre, amb l'assistència de tots els consellers i sota la presidència de l'honorable Lluís Companys. La reunió acaba a un quart d'onze; L'honorable President de Catalunya en ésser saludat pels informadors digué:--El consell no ha estat massa extens, però ha tractat a fons el problema dels proveïments i de la política en general. I no pregunteu res més, puix no hi ha res de noticiable.--El secretari del Consell en parlar amb els informadors els digué:--Ha estat un Consell ordinari, havent de remarcar dos decrets de Cultura i Economia, que foren aprovats. No han pogut despatxar diversos consellers, per haver-se dedicat el Consell a tractar a fons el problema de proveïments, el qual ha millorat notablement i és de desitjar que no es produesixi cap nou obstacle que pugui agreujar-lo. Acaba manifestant el Sr. Sbert, que el Govern es reunirà novament el dilluns o divendres vinent.*--"La presa de Belchite vista des de Saragossa." Un soldat evadit ens la conta així:--Estava a Saragossa, en una caserna del Cos d'Intendencia, el dia que caigué Belchite. No ho vàrem pas saber. Ni els diaris ni la radio oficial, ni en les converses dels llocs públics no es va dir res. Potser hores d'ara oficialment, els faixistes aragonesos no han confessat la derrota, però la noticia, la bona noticia, es va saber de pressa. Es va saber, no se sap com, de la manera que aquestes coses se saben. De boca en boca, allà on es trobaven dos camarades sols, per les poques radios lleials que es pogueren escoltar. Podeu pensar com era de gran la nostra alegria. Feia pocs dies que havia acabat, ofegada en sang, la magnífica revolta dels obrers i dels patriotes saragossans. Encara durava el ressò de la lluita i la represió estava al ple. Havíem estat encasernats durant una llarga setmana per evitar tot contacte dels soldats amb els revoltats. La tropa no va sortir ni una sola vegada al carrer. Sabíem que al primer crit que en hauríem llençat els obrers, les nostres armes haurien fet feina, però no pas la que voldrien els oficials feixistes. El pes de la lluita caigué sobre els requetés i els estrangers que son molts i que no es preocupen de disfrassar-se tan sols, amb l'uniforme dels soldats. Però encara que no

haguéssim sabut la nova de la presa de Belchite, bé hauriem comprés que ha via esdevingut quelcom de greu i de gens favorable a Franco, perquè ens tornarem a acasernar, ens armarem i equiparem de campanya. Malgrat que érem d'Intendència ens feren pujar en camions a punt de marxa. Durant tot el dia i tota la nit, pel tros de cel que es veia des del pati de la caserna, veïen i repassaven les formacions d'avions. Ni un instant cessà el rum-rum dels motors... Els oficials no abandonaven ni un moment els soldats, no els deixaven mai sols, perquè tenien por que comencés la protesta. Nosaltres formàvem la secció d'auxiliars d'Intendència, que en cap circumstància no pot entrar en lluita. Quan recorregueren a nosaltres pensen que devien mancar totalment d'altres homes més aptes i més entrenats. El dia següent ens deixaren sortir cap al tard. Només que passejar per les avingudes de la ciutat compreguerem el perquè. Pels carrers toparem a cada pas amb grups d'italians, i amb menys nombre amb alemanys. Una cosa ens xocà molt: la llibertat amb que parlen aquests soldats estrangers. Malgrat que es de suposar, que son seleccionats abans d'esser tramesos a la península, en diverses ocasions malparlen dels que els havien enviat. En una taverna on entrarem, prop de l'Ebre, després d'haver begut una estona, un xicot italià sapat i forçut, cridava dret dalt del tamburet del taulell: "Non tutti siamo fasciste". I l'alemany contestava alt com si el desafies: "Ni en Alemanya to dos ser Hitler. Muchos obligados. A Saragossa els soldats vivien a part de la població. Quan sortien, a les tardes, ens obligaren a anar sempre cinc de junts, sense deixar-nos mai, ni per entrar als balls o a les cases públiques. Aquests equips els formaven els oficials i cada setmana eren canviats i així no podien fer-se amistats ni iniciar-se propagandes "subversives", per a ells es clar... De nosaltres no s'en preocupaven gens. Ni els interessava tan sols el fer-nos "buenos españoles", perquè mai no ens feien cap discurs no ens donaven res a llegir. Erem simplement, carn de canó. Als dos dies de la caiguda de Belchite, ens enviaren al front. Intentarem de protestar, però ens digueren els sergents que si continuava la protesta, es collirien a la sort un soldat de cada deu i l'afusellerien. Això ens calma. Però jo al saber que anavem al front, vaig fer-me el propòsit d'escapar-me. Ens feren deixar els equipatges a la caserna, i només ens deixaren endur els efectes de campanya. Jo vaig amagar-me els documents, uns quants diaris feixistes, perquè us els volia portar. I quant arribarem al front, en la desorganització de la substitució d'unes forces per altres, mentres els que estaven a les trinxeres pujaven als camions, vaig agafar per un camí i vaig anar a sortir a la muntanya. Allí vaig passar la nit i a la matinada un pastor em digué que a dos quilòmetres hi havia una avançadeta lleial. I ací em teniu... Vaig anar davant dels caps de sector i els vaig contar tot el que sabia. Ara, voluntàriament estic a l'Exèrcit Popular, i estic segur que guanyarem. Jo hi fare tot el que podré... perquè els feixistes em van afusellar el pare i un germà. *--El President de la Generalitat de Catalunya ha trames a S.E. el President de la República de Txecoslovàquia el següent telegrama: "La democràcia catalana, el seu Govern i jo, en nom seu, ens associem als sentiments de dolor que en aquest moment aclaparen Txecoslovàquia. La pèrdua del vostre gran President Masarik es sentida vivament a Catalunya i a totes les nacions on la llibertat dels homes i dels pobles continua essent honorada. -Lluís Companys." *--L'aviació facciosa ve realitzant aquests dies contínues agressions per mar i terra als punts fronters amb França. Té el propòsit d'interrompre les comunicacions entre l'Espanya lleial i la veïna nació. A tal propòsit responen els freqüents bombardeigs sobre el pont de la via ferrada a Culera i a les agressions a tota mena de vaixells a la costa. Dilluns foren agredits des del aire els guardacostes "Francisco" i "Adela", i durant el matí del dimarts a les 6'30, ho fou el "Llobregat", que, destinat a igual servei, donava escorta al vaixell "Cabo Tres Forca". En la dotació del "Llobregat" hi hagué que lametar un mort i un ferit. Un dels dits avions facciosos atacà i metrellà l'avió correu de la companyia "Air France" que fa el servei entre Marsella i Barcelona i li causà importants averies.

